

Art xinès contemporani: una invasió no gens subtil

Fa dos anys que vaig visitar el pis d'un amic, galerista. Em va sorprendre una fotografia, d'un metre i mig d'alçada per mig metre d'amplada, en la qual es veia un artista que es cobria el tors amb costelles de vedella escorxada. "L'artista es diu Zhang Huan. Li he comprat l'obra per 7.000 euros", em va confessar el propietari, cofoi. El mes passat li vaig demanar si encara tenia aquella obra. De poc que no es posa a plorar. "La vaig vendre per 15.000 euros ara farà un any." I on és el problema? "Doncs que la setmana passada es va subhastar a Sotheby's de Londres per 68.000 euros! Si ho arribo a saber..."

Efectivament, vivim el boom de l'art xinès contemporani. I dic *boom* perquè es tracta d'un art força recent: les arrels no van més enllà de final de la dècada dels 90, i a occident gairebé no en sabem res fins fa menys de set anys.

I mentre esperem els Jocs Olímpics de Pequín, al setembre, aquí en tenim un triple i saborós aperitiu: l'IVAM valencià, la Fundació Miró i el Palau de la Virreina, de Barcelona sembla que s'hagin posat d'acord a organitzar sengles exposicions monomatemàtiques. Els guerrers de Xian ja són història, com els rotllets de primavera. L'artista i comissari Xu Zhen ens revela el tarannà d'aquest fenomen en poques però contundents sentències: "Acullo de bon gran els aspectes prometedors, deliberadament abstrusos i sense polir de l'art xinès. Els artistes contemporanis xinesos constitueixen, probablement, el grup més ambiciós del planeta. És evident que algunes de les seves peces no estan preparades per a l'aire enrarit de les galeries capdavanteres i dels principals museus."

D'esquerra a dreta, Urna de la dinastia Han amb el logo de Coca-Cola (1995), d'Al Walwel; Li Wei Falls Trough the Car (2003), de Li Wei; una de les peces de la sèrie Twelve Flowers Months (1999), de Chen Lingyang; Exposició retrospectiva de Duchamp a la Xina (2000), de Shi Xinning.

D'una juvenesa radiant, sense manies ni inhibicions, carregat d'una ironia punyent i transmissor d'un món accelerat: el nou art de la Xina envaeix les sales dels Països Catalans amb tres exposicions alhora, a València i a Barcelona.

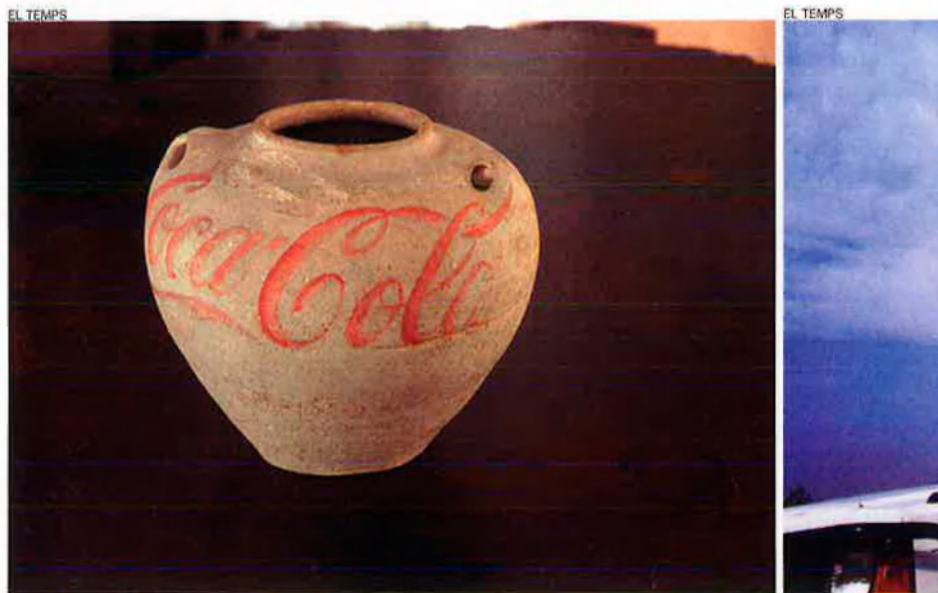
Anem a pams –o xino-xano, si ho preferiu. "The Real Thing. Art contemporani de Xina", dirigida per Simon Groom, és filla d'una proposta curiosa: la Tate Liverpool ha escollit una colla d'artistes xinesos joves, concentrats geogràficament a Pequín i Xangai, que encarnen la generació 2000. És aquell any que la Xina comença d'ingressar en tot d'institucions internacionals, com

ara l'Organització Mundial del Comerç, que es comencen d'obrir els primers cibercafès i s'organitza la Biennal d'Art de Xangai. El 2001, amb motiu de la visita del primer ministre xinès a Berlín, el país del centre proposa la típica exposició d'art tradicional. El govern alemany, però, contraataca amb una singular petició: una exposició d'art xinès contemporani. La porcellana Ming i els guerrers de Xian ja no interessien. El 1999, occident havia descobert a la Biennal de Venècia una magnífica representació d'art xinès actual, amb el popa Harold Szeeman, que, al seu torn, havia estat abduït pel diplomàtic i col·leccionista suís Uli Sigg.

Sigg és el principal col·leccionista d'art xinès contemporani. Qualsevol mostra sobre aquest àmbit conté obres de la seva col·lecció, i "Vermell a part", l'exposició de la Fundació Miró, gira a l'entorn del nodrit rebost del suís.

Finalment, "Zhù Yi! Fotografia actual a la Xina", organitzada al Palau de la Virreina, tampoc no deixarà ningú indiferent. Avís per a navegants, és possible que si visiteu totes tres exposicions, us trobeu artistes i fins i tot obres repetits. L'art xinès no té manies...

Si haguéssim de resumir les característiques principals de l'art xinès contemporani, tasca arriscada i imprecisa, podríem parlar d'uns quants trets en comú: el primer, una joventut sense complexos. El segon, el predomini de la fotografia, el vídeo i la instal·lació. Moltes vegades, el *happening* i la instal·lació efímera es presenten en format

fotogràfic. Tercer, una pila de referents que se'ns escapen, atesa la complexa i desconeguda –per a nosaltres– situació social i cultural xineses; referents que ens fan difícil de distingir el *kitsch* dels gustos estètics locals. Quart, la ironia, fina, etèria, però punyent, que acomboia els discursos. I cinquè, una sensació de vertigen, de desorientació, accentuats per la velocitat de les transformacions socials i culturals a la Xina; unes transformacions dutes a terme a velocitats diferents i en contradicció permanent.

D'una altra banda, força artistes xinesos han fet la seva obra a occident, i l'art que triomfa als nostres mercats ha estat seleccionat per curadors occidentals. De vegades és impossible de destriar el gra de la palla. Hi ha processos socials, mundials, com la irrupció del consumisme, que han propiciat estètiques pop desenvolupades als Estats Units i al Regne Unit fa més de quaranta anys. En ocasions, s'arriba a resultats estèticament paral·lels per pura coincidència; algunes altres vegades, per mimesi.

No oblidem la gran contradicció xinesa: es tracta d'un règim comunista que provocà la *revolució cultural*, l'eliminació de qualsevol resta del passat imperial, que mobilitzà masses vers el camp, a ritme de consigna. Després començà a alliberar l'economia de tal manera que aviat fou la primera potència econòmica mundial. El liberalisme més acarnissat, conduït pel Partit Comunista més poderós del món. I, malgrat tot, la vida privada i l'art gaudeixen d'una llibertat increïble mentre no ataquen els

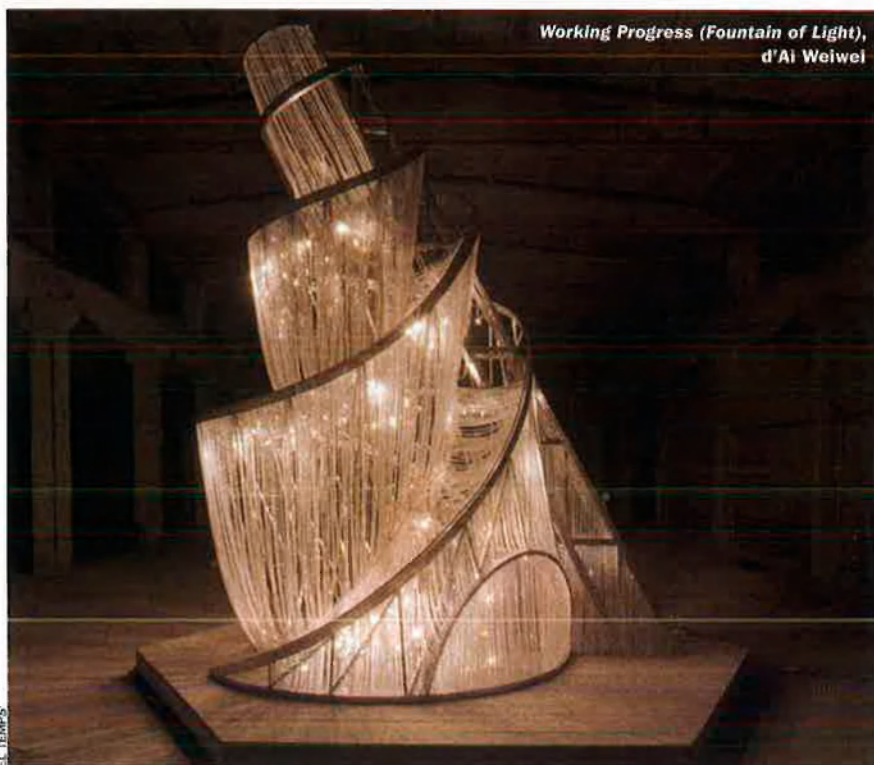
Part de la instal·lació *8848 Minus 1.86*, de Zu Zhen, en la qual mostra la punta del cim de l'Everest.

EL TEMPS

EL TEMPS

EL TEMPS

ídols del règim. El govern xinès es preocupa molt més de controlar internet, la literatura o el cinema que no pas un art exposat en galeries on només poden comprar –per qüestió de preu– uns pocs rics patris o estrangers. L'art continua essent una qüestió minoritària. Si ha de donar prestigi internacional, millor.

Examinem algunes obres de "The Real Thing". Ai Weiwei hi presenta *Working Progress* (2007). Es tracta d'una gran làmpada amb la forma del monument de Tatlin per a la Tercera Internacional. Una gran espiral-zigurat destinada a glorificar els progressos de la humanitat vers el comunisme-utopia, convertit en decoració ostentosa. Més clar, l'aigua.

Xu Zhen, per la seva banda, proposa a *8848 Minus 1.86* (2005) una reflexió sobre la relativitat de les certeses. En una nevera hi té instal·lat el cim de l'Everest, tallat a l'alçada de l'artista. Acompanya la peça una pila de documentació que demostra l'expedició de l'artista a l'Everest i l'atemptat natural que hi provocà. Zhen forma part del Grup de Xangai, una mena de Young British Artists encara més nihilista que el model occidental. Va realitzar, també, una sèrie de vídeos en els quals apallissa personatges famosos, com Bill Gates, convenientment substituïts per bocx expiatoris.

"Vermell a part" conté nombrosos exemples del pop xinès. Yu Youhan hi té un oli damunt tela a l'estil Warhol que retrata una fusió entre Mao i Marilyn Monroe, *Sense títol* –no m'estranya– (1996). Dalí havia fet això mateix, a la portada de la revista *Vogue* del 1978...

Ai Weiwei, de nou, hi té una peça força atractiva: *Urna de la dinastia Han amb el logo de Coca Cola* (1995). Huang Yan també hi presenta, en quatre fotografies, una visió referencial de la tradició oriental: *Paisatge xinès. Tatuatge* (1999); quatre paisatges pintats a l'estil tradicional damunt el cos de l'artista.

Càusticament polític, Yue Min Jun hi parodia *Delacroix en La liberté guidant le peuple* (1995): es tracta de la mateixa composició universalment famosa, en la qual tots els personatges són pràcticament idèntics. El mateix artista presenta una sèrie d'escultures clonades a *2000 d.C.* (2000): els guerrers de Xian són ara consumidors uniformats i estúpida-ment somrients.

Shi Xinning pinta una escena en blanc i negre, com de fotografia de premsa, que mostra membres del Partit Comunista observant la famosa fonturinari de Duchamp: *Exposició retrospectiva de Duchamp a la Xina* (2000),

i Zhang Huan es retrata en el procés d'escriure damunt el rostre els noms dels seus avantpassats, fins que resta cobert de tinta negra: *Arbre genealògic* (2000).

A "Zhù Yi!", les fotografies de grans dimensions atorguen un aire monumental i paròdic als empolainats salons del Palau de la Virreina. A Hong Hao li agrada de retratar acumulacions d'objectes ben atapeïts. *10 Years Chinese Contemporary* (2006) és un bon resum de la cultura material pop, que barreja postals, eines de treball, revistes d'art, carrets de fotografia, xapes electorals nord-americanes... De fet, defineix la cultura xinesa contemporània com un aiguabarreig globalitzat i franquiciat.

Una de les poques dones presents a la mostra, l'artista Chen Lingyang, mostra en dotze instantànies diverses parts del seu sexe mentre menstrua, sempre al costat d'una flor de temporada. *Twelve Flowers Months* (1999) és una sèrie colpidora, però no exempta de la més delicada poesia.

Wang Qingsong, a *Follow Me* (2003), mostra l'artista com a mestre. Els artistes xinesos prefereixen sortir sempre a la seva obra, de vegades transvestits. En aquest cas, té al darrere una gran pissarra atapeïda de frases en xinès i en anglès, i nombrosos logotips d'empreses multinacionals, com ara Nike o McDonald's. Damunt el pupitre, *The Art Book* i una ampolla de Coca-cola...

I una de les estrelles de l'art xinès contemporani, Li Wei, demostra amb ben poca subtilitat el xoc cultural que ha sofert el seu país en molt poc temps. A *Li Wei Falls Through the Car* (2003), l'artista està literalment incrustat en un Jeep, com si hagués caigut com un rígid meteorit.

El 1978, la Xina iniciava la *desmaoització*. Aquí, Pere Calders publicava el conte *Invasió subtil*: l'autor dina en un restaurant i observa un xinès a la taula del costat. Reflexiona tot el conte sobre un fet –aleshores– tan extraordinari fins que el xinès s'aixeca i demana el compte, en català. El lector s'adona, per la descripció de Calders, que aquell comensal no en té res, de xinès, que tot és pura suggestió, una primera impressió tan precipitada com sostinguda. Ara, sembla, ens passa a l'inrevés...

Ricard Mas Peinado